
GRØNT LÅNEPROGRAM - KRITERIEDOKUMENT

(KBN GREEN BONDS: SUPPLEMENTARY GUIDELINES FOR
PROJECT SELECTION, DOCUMENTATION AND REPORTING)

INNLEDNING

Kommunalbankens grønne rente skal være et virkemiddel for å drive fram ambisiøse klima- og miljøprosjekter i kommunal sektor. Vi kan tilby rabatterte rente med Nibor- eller p.t.-tilknytning til prosjekter som gir en dokumenterbar reduksjon i energiforbruk eller klimagassutslipp, eller som styrker den lokale tilpasningen til klimaforandringer. Prosjektene må sikte høyere enn minstekravene i relevante forskrifter og ha en uttalt klima- eller miljøambisjon. De bør være forankret i kommunale eller regionale klima- og energiplaner, eller på en annen måte inngå i kundens systematiske miljø- og klimaarbeid. Kapittel 1 i dette dokumentet viser søknads- og utvelgelsesprosessen for Grønne lån.

Formålet med dette dokumentet er å fastsette objektive og oversiktlige kriterier for tildeling av Grønn rente. Vi tilbyr grønn rente til åtte ulike kategorier av investeringer, der kriterier og dokumentasjonskrav avhenger av hvilken kategori et prosjekt faller inn under. Kapittel 2 i dette dokumentet har derfor en seksjon per kategori. Hver seksjon inneholder kriterier for prosjekter i den aktuelle kategorien, samt en oversikt over informasjonen vi trenger for å verifisere at prosjektet er i tråd med kriteriene. Kriteriesettet revideres jevnlig av vårt rådgivende organ i spørsmål knyttet til energi og klima, KBN Grønn komité.

Kommunalbanken låner *inn* penger til våre grønne lån gjennom grønne obligasjonslån («green bonds») i det internasjonale kapitalmarkedet. Vi har et eget rammeverk for utstedelser av grønne obligasjoner, KBN Green Bond Framework, som fastsetter hvilke forpliktelser vi har overfor investorer som kjøper disse obligasjonene. I korte trekk handler dette om hvordan vi tildeler grønne lån, og hvordan vi rapporterer miljø- og klimaeffekten («impact reporting») av disse lånene tilbake til investorene. Vi begynner å se omrisset av en bransjestandard for effektrapportering for grønne obligasjoner, og Kommunalbanken etterstreber å levere en rapportering som er på linje med de ledende aktørene internasjonalt. Rapporteringen vår tar utgangspunkt i *Harmonized Framework for Impact Reporting*, et initiativ til felles rapporteringsstandard som store utstedere som bl.a. Verdensbanken og IFC står bak. Kapittel 3 i dette dokumentet handler om hvordan vi bruker informasjonen våre kunder sender oss, i effektrapporteringen.

Det siste kapittelet i dokumentet, kapittel 4, tar for seg beregningsmetodene vi ønsker at skal benyttes når verdier for energibesparelse, utslippskutt o.l. oppgis i søknaden.

Har du spørsmål eller kommentarer til dokumentet ber vi deg ta kontakt med din vanlige kontaktperson i banken.

1 SØKNADSPROSESS

Alle kommuner, fylkeskommuner, kommunale foretak, interkommunale selskaper og andre organisasjoner med kommunal garanti kan søke om lån med Grønn rente i Kommunalbanken. Ved siden av den ordinære kredittvurderingsprosessen går søknader om grønne lån gjennom en separat vurderingsprosess der kriteriene i kapittel 2 legges til grunn.

1.1 SØKNADSSKJEMA

Søknadsprosessen begynner med at du fyller ut søknadsskjemaet for Grønne lån, som ligger på kommunalbanken.no/gronn. Det finnes et skjema for hver prosjektkategori, dersom lånet skal finansiere prosjekter i flere ulike kategorier må du fylle ut ett skjema per kategori. Målet vårt er at skjemaet skal være enkelt å fylle ut og at informasjonen du blir bedt om å oppgi er lett tilgjengelig fra støttesøknader til Enova, tilbud fra entreprenør eller lignende. Så langt det er mulig skal tall og informasjon som oppgis dokumenteres med vedlegg. For eksempel forventer vi at beregnet energibehov for nybygg eller forventet energireduksjon ved energieffektiviseringstiltak dokumenteres gjennom energinotat fra entreprenør, tilsagnsbrev fra Enova, BREEAM NOR pre-analyseskjema eller tilsvarende. For andre typer investeringer kan effektberegninger i tilbud fra entreprenør, prosjektbeskrivelse eller lignende benyttes som dokumentasjon.

All informasjonen vi ber om er ex ante, det vil si *forhåndsberegninger* av energiforbruk, utslippsreduksjon, bilkilometer spart eller andre indikatorer. Vi trenger tre virkedager for å vurdere søknaden din, så vi ber deg om å sende oss utfylt skjema med påkrevde vedlegg i god tid før du trenger lånetilbudet. Dersom du trenger hjelp med å fylle ut skjemaet, er din kontaktperson i banken klar til å bistå deg.

1.2 VURDERING AV SØKNADER

Når vi har mottatt søknaden med nødvendige vedlegg, vurderes den opp mot kriteriene for den aktuelle prosjektkategorien. Vi skal normalt være i stand til å avklare om prosjektet kvalifiserer til grønn rente eller ikke, i løpet av tre virkedager. Dersom vi må spørre deg om mer informasjon for å avgjøre om prosjektet kvalifiserer, kan det ta noe mer tid. Søknaden din vurderes i første omgang av bankens kunde- og markedsansvarlige for din region, deretter gjør vårt Grønne utvalg en endelig innstilling.

1.3 TILBUD OM LÅN

Prosjekter som tilfredsstillere våre kriterier for Grønn rente kan tilbys finansiering med Grønn Nibor og/eller p.t.-rente. Dersom du i tillegg ønsker tilbud på andre renteprodukter, sender du en vanlig låneforespørsel til kontaktpersonen din i banken. Prosjekter som ikke tilfredsstillere kriteriene for Grønn rente, tilbys et ordinært lån med våre vanlige, gode rentebetingelser.

Når du aksepterer et tilbud om lån med Grønn rente, samtykker du til at opplysningene du har gitt oss om prosjektet kan brukes i vår effektrapportering. Du finner mer informasjonen om hvordan vi bruker opplysningene i kapittel 3.

1.4 MERKNADER

Dersom prosjektet underveis i bygge- eller bruksfasen blir endret slik at det er sannsynlig at det ikke lenger tilfredsstiller kriteriene i dette dokumentet, skal du gi beskjed til din kontaktperson i banken. Dert kan da bli aktuelt å endre lånevilkårene til ordinær p.t.- eller Nibor-tilknytning, etter nærmere avtale med kunde- og markedsansvarlig for din region. Per i dag krever den internasjonale rapporteringsnormen vi imøtekommer, *Harmonized Framework for Impact Reporting*, bare rapportering av ex ante-informasjon. Dersom Kommunalbanken på et senere tidspunkt skulle trenge mer informasjon om investeringen for å imøtekomme sine rapporteringsforpliktelser, skal kunden så langt det er mulig stille slik informasjon til rådighet.

2 KATEGORIER & KRITERIER

2.1 OM KAPITTELET

I dette kapitlet presenterer vi kriteriene et prosjekt må oppfylle for å kunne finansieres med Kommunalbankens grønne låneprodukter. Vi tilbyr Grønn rente til et vidt spekter av prosjekter innenfor åtte prosjektkategorier. Hvilke kriterier et prosjekt må oppfylle for å kunne tildeles Grønn rente er gitt i den kategori-inndelte kriterieoversikten som følger. Oversikten inkluderer formålet med prosjektene, eksempler på prosjekttyper, samt kategori-spesifikke betingelser og krav til dokumentasjon. Vi har forståelse for at ikke alle punktene under «Dokumentasjon som må legges fram» vil være relevante eller mulige å framskaffe for alle typer prosjekter. Dersom du ønsker Grønn rente til en investering som ikke er dekket av kategoriene i dette kapitlet, ta kontakt med oss.

2.2 GENERELLE KRITERIER

Alle prosjekter som innvilges Kommunalbankens grønne rente skal:

- Fremme overgangen til et lavutslippssamfunn som er motstandsdyktig mot klimaendringer
- Føre til dokumenterbare kutt i klimagassutslipp (akkumulerte effekter der dette er mulig), reduksjon i energiforbruk, tilpasning til et endret klima eller på annen måte være relatert til Norges nasjonale målsettinger innen energi, klima og miljø
- Inngå som en del av kommunen eller fylkeskommunens systematiske miljø- og klimaarbeid, og være forankret i relevante planer og strategier

Prosjekter som er tildelt midler fra Enova eller Miljødirektoratets Klimasats-ordning kvalifiserer automatisk til Grønn rente. Søkere med tilsagn fra Enova eller Klimasats må likevel fylle ut søknadsskjema for Grønn rente.

I tillegg til den kategori-spesifikke dokumentasjonen skal søker gjøre rede for:

- Estimert totalkostnad for prosjektet
- Forventet byggestart
- Forventet ferdigstilling
- Forventet levetid for investeringen

2.3 RENEWABLE ENERGY – FORNYBAR ENERGI

2.3.1 Formål

Formålet med investeringer i denne kategorien er å utnytte energipotensialet som finnes i sol, vind, bakken, sjø, biomateriale og andre fornybare energibærere, og slik erstatte energi fra fossile brensler og andre utslippsgenererende energikilder.

2.3.2 Eksempel på prosjekter

Solcelleanlegg, jordvarmebrønn, vindmøller, bølgekraftanlegg, fossilfritt fjernvarmeanlegg

2.3.3 Betingelser

Produksjonsanlegget bør kun benytte ikke-fossile, fornybare energikilder til både grunn- og spisslast. Fjernvarmeanlegg kan benytte forbrenning av avfall og overskuddsvarme fra andre prosesser. Bruk av mineralbasert reserve i for eksempel i nær- og fjernvarmesystemer kan godtas i en tydelig definert reservesituasjon.

2.3.4 Dokumentasjon som må legges fram

- Effekt som skal installeres, målt i kW (samt W_p for solcelleanlegg)
- Estimert årlig produksjon av fornybar energi, målt i kWh eller andre hensiktsmessige enheter
- Estimert årlig reduksjon i klimagassutslipp, målt i tonn CO₂^e dersom anlegget skal erstatte energi fra fossile brensler

2.4 ENERGY EFFICIENCY - ENERGIEFFEKTIVISERING I EKSISTERENDE BYGG

2.4.1 Formål

Formålet med investeringer i denne kategorien er å redusere energibehovet og fase ut fossile energikilder i eksisterende bygg.

2.4.2 Eksempel på prosjekter

Enøk-tiltak som etterisolering, utskifting av vinduer, installasjon av vannbåren varme, varmepumper, sentrale driftsstyringssystemer (SD). Renovering av bygg for økt energieffektivitet. Utskifting av olje- og gasskjeler. Listen er ikke uttømmende.

2.4.3 Betingelser

Søker må kunne dokumentere en estimert reduksjon i årlig energiforbruk på 25 prosent som følge av investeringen, eller dokumentere tilskudd fra Enova til det samme prosjektet. Ved omfattende renoveringsprosjekter skal søker dokumentere at bygget forventes å oppnå en energireduksjon på 35 prosent per kvadratmeter eller at det vil tilfredsstillere kravene til nybygg i gjeldende byggtekniske forskrift (TEK10).

2.4.4 Dokumentasjon som må legges fram

- Kvadratmeter oppvarmet areal som omfattes av prosjektet
- Estimert reduksjon i årlig energibehov, målt i kWh
- Estimert årlig reduksjon i klimagassutslipp, målt i tonn CO₂^e, ved utfasing av fossile oppvarmingskilder

2.5 NEW GREEN BUILDINGS – GRØNNE NYBYGG

2.5.1 Formål

Formålet med investeringer i denne kategorien er å bygge klimasmarte og energieffektive nybygg.

2.5.2 Eksempel på prosjekter

Bygg som tilfredsstillende gjeldende bransjenormer for pluss hus, nær-nullutslippshus, eller oppnår karakterene BREEAM-NOR Excellent eller Outstanding. Dette innebærer bygninger med lave varmetap og god utnyttning av lokale energiresurser, eksempelvis solvarme.

2.5.3 Betingelser

Søker bør kunne dokumentere at bygget har et energiforbruk som er estimert 20 prosent lavere enn den til enhver tid gjeldende byggtekniske forskriften, eller oppfyller bransjenormer for pluss hus eller andre relevante, etterprøvbare definisjoner for svært god energiytelse. Bygg i massiv tre vurderes uavhengig av energistandard. Vi legger til grunn at alle nybygg som er berettiget til Enova-tilskudd kvalifiserer til Kommunalbankens grønne rente. I tilfeller der energistandarder eller -normer anses som irrelevante eller uoppnåelige for det aktuelle prosjektet kan det gjøres unntak dersom søker kan dokumentere vesentlig innsats for å redusere byggets energiforbruk og klimagassutslipp.

2.5.4 Dokumentasjon som må legges fram

- Estimert årlig energiforbruk per kvadratmeter oppvarmet areal, i henhold til NS3031
- Estimert årlig energibesparelse sammenlignet med et tilsvarende bygg som følger gjeldende byggtekniske forskrift (TEK10), målt i kWh
- Planlagt bruk av bio-baserte / fornybare materialer, materialer med høy andel resirkulert innhold, lavkarbonbetong og andre klimavennlige materialer benyttet i byggingen

2.6 WASTE MANAGEMENT - AVFALLSHÅNDTERING

2.6.1 Formål

Formålet med investeringer i denne kategorien er å sikre en bærekraftig, energieffektiv og ressursbevarende avfallshåndtering.

2.6.2 Eksempel på prosjekter

Oppgradering av gamle eller bygging av nye avfallshåndteringsanlegg, bygging av biogassanlegg, sentrale søppelsug-systemer som minimerer transportbehovet, renovasjonsbiler som går på fornybart drivstoff, karbonfangstanlegg. Listen er ikke uttømmende.

2.6.3 Betingelser

Investeringen fører til en forbedring av avfallshåndteringskjeden, for eksempel gjennom høyere gjenvinningsgrad, redusert bruk av forbrenning, reduserte CO₂-utslipp, reduksjoner i transportbehov eller bedre utnyttning av ressurser. Investeringen bidrar til at søker oppfyller relevante retningslinjer som for eksempel gjeldende EU-direktiver. Vedlikehold eller utskifting av anlegg og utstyr uten en tydelig miljøgevinst kvalifiserer *ikke* til grønn rente.

2.6.4 Dokumentasjon som må legges fram

- Tonn avfall som forventes håndtert ved anlegget årlig
- Antall husstander som vil levere til anlegget
- Estimert mengde klimagassutslipp redusert/unngått som et resultat av investeringen, målt i tonn CO₂e
- Hvis mulig: Estimert årlig energibesparelse som kan tilskrives investeringen, målt i kWh
- Forventet bedring av materialgjenvinningsgrad eller andre mål for forbedret ressursutnyttelse
- Ved bygging av biogassanlegg: Forventet årlig produksjonsvolum

2.7 LAND USE – BÆREKRAFTIG AREALBRUK

2.7.1 Formål

Formålet med investeringer i denne kategorien er å sikre bærekraftig bruk av areal.

2.7.2 Eksempel på prosjekter

Konvertering av areal fra parkeringsplass til rekreasjonsområde, tilrettelegging for gående, syklende og kollektivløsninger, opparbeiding av områder for bildeling, nyplanting av skog. Listen er ikke uttømmende.

2.7.3 Betingelser

Prosjektet har en tydelig grønn profil med et uttalt klima-/miljø-mål.

2.7.4 Dokumentasjon som må legges fram

- Areal konvertert, målt i kvadratmeter eller –kilometer
- Om mulig: Årlig energibesparelse og/eller reduksjon i klimagassutslipp eller andre utslipp som følge av investeringen
- Kvalitative indikatorer/mål for miljøeffekt

2.8 LOW-CARBON TRANSPORTATION – LAVUTSLIPSSTRANSPORT

2.8.1 Formål

Formålet med investeringer i denne kategorien er å lage transportløsninger med minimale eller null utslipp, der fossile drivstoffer ikke benyttes.

2.8.2 Eksempel på prosjekter

Kollektivtransportutbygging, gang- og sykkelveier, sykkelhotell, utskifting av fossil bilpark med bilpark på fornybar energi, tilrettelegging for lade-/fyllestasjoner for fornybare drivstoff.

2.8.3 Betingelser

Prosjektet er et lavutslipps-, fortrinnsvis nullutslipps-alternativ for person- eller godstransport. Ingen fossile drivstoff må benyttes. Vi legger til grunn at alle transportprosjekter som er berettiget til Enova-tilskudd kvalifiserer til Kommunalbankens grønne rente.

2.8.4 Dokumentasjon som må legges fram

- Antall personer prosjektet når ut til årlig
- Estimert antall biler/bilkilometer som prosjektet erstatter
- Om mulig: Årlig energibesparelse, klimagassutslipp og/eller lokale utslipp redusert eller unngått som følge av investeringen

2.9 WATER AND WASTEWATER MANAGEMENT – VANN- OG AVLØPSHÅNDTERING

2.9.1 Formål

Formålet med investeringer i denne kategorien er å sikre et framtidrettet vann- og avløpssystem som er dimensjonert for befolkningsvekst og økte nedbørsmengder og som tar i bruk innovativ teknologi for å utnytte ressursene i avløpsvannet på en god måte.

2.9.2 Eksempel på prosjekter

Betydelig oppgradering av vann- og avløpsnett, renseanlegg for vann, rensing av utslipp til vassdrag, bygging av biogassanlegg, og investering i energi- og varmeutvinning fra vann- og avløpsnettet. Listen er ikke uttømmende.

2.9.3 Betingelser

Investeringen bør føre til en betydelig og innovativ oppgradering eller oppskalering av infrastrukturen for vann og avløp, og bør ha en klar funksjon i kommunens arbeid for tilpasning til klimaendringer. Rutinemessig vedlikehold, utskifting eller utbygging av vann- og avløpsrør uten tydelige miljøambisjoner kvalifiserer *ikke* til grønn rente.

2.9.4 Dokumentasjon som må legges fram

- Antall meter rør/ledninger lagt, sanert eller utskiftet
- Antall personekvivalenter (pe) vann eller avløpsmasse anlegget håndterer, med eventuell økning som kan tilskrives investeringen
- Kvalitative indikatorer/mål for klimatilpasning (håndtering av overvann ol.), med beskrivelse av vær- og klimarelaterte problemer som vil kunne reduseres takket være investeringen
- Eventuelt forventet årlig produksjon av elektrisitet, biogass eller andre energibærere

2.10 CLIMATE CHANGE ADAPTION - KLIMATILPASNING

2.10.1 Formål

Formålet med investeringer i denne kategorien er å tilpasse lokalsamfunnet til et endret klima.

2.10.2 Eksempel på prosjekter

Anlegg og installasjoner for å håndtere overvann, flom, ras, skred, havstiging mm. Listen er ikke uttømmende.

2.10.3 Betingelser

Prosjektet har en tydelig klimatilpasningsprofil.

2.10.4 Dokumentasjon som må legges fram

- Kvalitative mål/indikatorer for lokal klimatilpasning med beskrivelse av vær- og klimarelaterte problemer som vil kunne reduseres takket være investeringen
-

2.11 PROSJEKTER SOM FALLER UTENFOR DISSE KATEGORIENE

De grønne prosjektkategoriene vi spesifiserer i dette dokumentet er basert på Climate Bonds Initiative sin «Climate Bonds Taxonomy» slik den foreligger i januar 2016. Vi erkjenner at utviklingen innenfor disse områdene går raskt, og at det kan komme forespørsler om finansiering av gode klimaprosjekter som ikke går inn under en av de eksisterende kategoriene. I slike tilfeller skal banken vurdere den enkelte forespørselen individuelt. Det skal fremlegges dokumentasjon som viser at prosjektet gir en utvetydig miljøgevinst samt at prosjektet følger de andre kravene dette dokumentet framlegger.

3 OM RAPPORTERINGEN

3.1 HVORFOR ALL DENNE DOKUMENTASJONEN?

Kommunalbankens grønne utlån finansieres ved at vi utsteder grønne obligasjoner («Green Bonds») i internasjonale kapitalmarkeder. Dette er finansielle instrumenter som er øremerket finansiering av prosjekter som reduserer klimagassutslipp eller fremmer tilpasning til et endret klima. Når Kommunalbanken utsteder slike obligasjoner, bidrar vi til vekst og stabilitet i allokeringen av kapital til klimavennlige prosjekter. Investorene i den andre enden av denne grønne pengestrømmen ønsker dokumentasjon på at kapitalen deres er brukt i tråd med gjeldende normer for grønne obligasjoner. Derfor er det nødvendig at vi henter inn dokumentasjon om det enkelte prosjektet vi finansierer med grønne lån. Det finner per i dag ingen enerådende bransjestandard for effektrapportering av grønne obligasjoner, men de store internasjonale investerings- og utviklingsbankene går i retning av å enes om en rapporteringsnorm. International Capital Market Association (ICMA)s Green Bond Principles reflekterer denne utviklingen, det samme gjør initiativet «Harmonized Framework for Impact Reporting». Kommunalbanken ønsker å ha en rapportering som er på linje med disse, og vår rapportering vil derfor følge utviklingen til de store, internasjonale aktørene.

3.2 BEARBEIDING OG VIDEREFORMLING AV DOKUMENTASJONEN

All informasjon om en investering søker sender til Kommunalbanken vil bli bearbeidet slik at den passer inn i rapporteringsmalene våre. Dette kan for eksempel innebære å konvertere mellom ulike energi- eller utslippsenheter. Vi forbeholder oss retten til å bruke innsendt informasjon om et prosjekt i vår løpende rapportering av grønne lån, dette kan omfatte:

- «Green Bond Stories» på Kommunalbankens nettsider
- Omtale i KBN Dialog, Kommunalbankens eget magasin
- Omtale i årsrapport og investorbrev
- Omtale i presentasjoner av våre grønne låneprodukter
- Prosjekter med innvilget søknadsbeløp på over 25 millioner kroner vil i tillegg bli oppført i en liste over grønne utlån som gjøres tilgjengelig på Kommunalbankens nettsider

Ved å bygge opp en oversikt over prosjekter som er finansiert med våre grønne låneprodukter håper Kommunalbanken ikke bare å tilfredsstille investorenes ønsker om rapportering, men også å tilby inspirasjon til gode prosjekter ute i kommunene og fylkeskommunene. Vi ser på kompetansedeling som en sentral del av det grønne engasjementet vårt.

4 METODE FOR BEREGNINGER

Effekten av de grønne lånene våre reduksjon kan beregnes enten som reduksjon i energiforbruk eller klimagassutslipp, eller som styrking av den lokale tilpasningen til klimaforandringer. Avsnitt 4.1 tar for seg generelle metodiske valg for kategoriene som går inn under samlebetegnelsen «Utslippsreduserende investeringer» («mitigation»), det vil si avsnitt 2.3 til og med 2.8 i dette

dokumentet, mens avsnitt 4.2 gir retningslinjer for beregning av effekten av investeringer som hører til samlebetegnelsen «Klimatilpasning» («adaptation»).

4.1 METODISKE VALG FOR UTSLIPPSREDUSERENDE INVESTERINGER

Denne seksjonen av dokumentet tar for metode for effektberegning av utslippsreducerende investeringer som er definert i avsnitt 2.3 til og med 2.8. Disse kategoriene omfatter både investeringer som fører til et direkte kutt i klimagassutslipp og investeringer som gir redusert energiforbruk og dermed indirekte kutt i klimagassutslipp. Effekten av førstnevnte måles i CO₂-ekvivalenter spart, mens sistnevnte måles i kilowattimer energi spart. Effekten av en investering eller en delinvestering skal måles enten i CO₂-ekvivalenter *eller* kilowattimer energi, ingen dobbelttelling må oppstå. Vi rapporterer beregninger av investeringers effekt ex ante, det vil si basert på anslag.

4.1.1 Utgangspunkt

For å beregne klima- og miljøeffekten av en utslippsreducerende investering må en sammenligne det realiserte prosjektet med et alternativt scenario. I noen tilfeller vil det være hensiktsmessig å se investeringen opp mot et basisscenario – et referansescenario der investeringen ikke eksisterer. For eksempel gjelder dette transportprosjekter: Reduksjonen i klimagassutslipp som kan tilskrives et kollektivtransport-prosjekt regnes ut ifra hva hvilke utslipp transportsektoren ville hatt dersom prosjektet ikke var realisert. Også der investeringen innebærer en forbedring av eksisterende fasiliteter, for eksempel energieffektiviseringstiltak i bygg eller forbedring av avfallshåndteringsanlegg, vil basisscenarioet være et naturlig utgangspunkt for effektberegningen. I slike tilfeller blir regnestykket

---

$$\text{Klimaeffekt per år} = (\text{utslipp fra eller energibruk i sektoren eller enheten i basisscenario}) - (\text{utslipp fra eller energibruk i sektoren eller enheten ved gjennomført investering})$$

I andre tilfeller, for eksempel der den aktuelle investeringen er et nybygg, er det naturlig å tenke at bygget ville blitt oppført uansett men at låntaker kunne valgt en mindre klimavennlig standard. I slike tilfeller regnes klimaeffekten med utgangspunkt i et alternativt scenario der investeringen møter minimumskravene i gjeldende byggeteknisk forskrift. Regnestykket blir da

---

$$\text{Klimaeffekt per år} = (\text{utslipp fra eller energibruk i tilsvarende investering med minimumsstandard}) - (\text{utslipp fra eller energibruk i den aktuelle investeringen})$$

4.1.2 Enheter og konvertering

Investeringer som inngår i Kommunalbankens grønne låneportefølje kan generere mange typer utslipp og utslippsbesparelser. For   kunne sammenligne effekten fra prosjekter i ulike kategorier konverterer vi alle utslippstall til karbondioksid-ekvivalenter (CO₂^e). Greenhouse Gas Protocol sin matrise¹ for Global Warming Potentials (GWP) med 100 års horisont, beregnet ut ifra IPCCs femte delrapport,

¹ "Global Warming Potentials", Greenhouse Gas Protocol (URL: <http://ghgprotocol.org/sites/default/files/ghgp/Global-Warming-Potential-Values%20%28Feb%2016%202016%29.pdf>)

angir verdiene for konverteringen. For eksempel antar vi at metangass har 28 ganger oppvarmingspotensialet til karbondioksid, og at én utslippsenhet metan dermed utgjør 28 CO₂e.

4.1.3 Tid

Tid er en viktig parameter i beregningen av klimaeffekten av et prosjekt. Avanserte livsløpsmodeller tar hensyn til at materialer og konstruksjoner forringes med årene, og at effekten av en investering dermed vil avta med en viss rate. Kommunalbanken har ikke ressurser til å gjennomføre slike analyser av enkeltprosjektene vi finansierer, og vi forventer heller ikke at våre kunder skal ha slike regnskap for alle investeringer. Vi beregner derfor en forenklet klimaeffekt av en investering slik:

$$\text{Klimaeffekt gjennom livsløpet} = (\text{klimaeffekt per år}) \times (\text{antatt levetid for investering})$$

4.2 METODISKE VALG FOR INVESTERINGER I KLIMATILPASNING

Den neste seksjonen tar for seg metode for effektberegning av klimatilpasningsinvesteringer som går inn under kategoriene omtalt i avsnitt 2.9 og 2.10 i dette dokumentet. Det er gjerne vanskeligere å tallfeste effekten av investeringer i klimatilpasningstiltak enn i utslippsreducerende tiltak. Vi åpner derfor for at metodikken kan tilpasses det enkelte prosjektet i noe større grad for denne typen investeringer. Kvalitative beskrivelser av prosjektets formål og forventede resultat kan supplere eller erstatte kvantitative indikatorer der dette gir et bedre bilde av effekten av investeringen.

4.2.1 Utgangspunkt

Effekten av investeringer i klimatilpasningstiltak vil som hovedregel beregnes ut ifra et basisscenario som beskrevet overfor.

4.2.2 Enheter

Det er nødvendig å bruke et mer sammensatt sett av målenheter for å tallfeste effekten av klimatilpasningstiltak. Anbefalte enheter er beskrevet under den enkelte prosjektkategorien.

4.3 GENERELLE METODISKE VALG

4.3.1 «Bokføring» av klimaeffekt

Investeringene som inngår i Kommunalbankens grønne portefølje er ikke nødvendigvis fullfinansiert gjennom låneopptak hos oss. For at vi skal kunne tallfeste effekten av midlene vi allokterer til klimavennlige investeringer, må vi vite hvor stor andel av hver investering vi finansierer:

$$\text{Vår andel av en grønn investering} = (\text{sum gitt som lån med grønn rente}) / (\text{total kostnad})$$

I den aggregerte rapporten over Kommunalbankens grønne låneportefølje bokføres «vår» andel av klimaeffekten gjennom en investerings livsløp under året investeringen ble finansiert. Dersom lånet har flere opptrekk, skal klimaeffekten føres under de respektive årene, fordelt etter samme nøkkel som opptrekken på lånet.

En investering forblir i Kommunalbankens aggregerte effektrapport så lenge lånet løper. Det vil si at klimaeffekten av et prosjekt trekkes ut av totalen dersom lånet tilbakebetales i sin helhet eller av andre årsaker fjernes fra Kommunalbankens grønne låneportefølje.

5 VEDLEGG

5.1 ENERGIRAMMER FOR BYGG I TEK10 – GYLDIG TOM. 01.01.2017

Energirammer angitt i tidligere versjon av Byggteknisk forskrift – netto energibehov per kvadratmeter oppvarmet BRA i bygg som prosjekteres fram til 1. januar 2017 skal ikke overstige disse verdiene. Bygg prosjektert etter 1. januar 2017 må følge gjeldende TEK10, se vedlegg 5.2.

<i>Bygningskategori</i>	<i>Totalt netto energibehov [kWh/m² oppvarmet BRA pr. år]</i>
Småhus, samt fritidsbolig over 150 m ² oppvarmet BRA	120 + 1600/m ² oppvarmet BRA
Boligblokk	115
Barnehage	140
Kontorbygning	150
Skolebygning	120
Universitet/høyskole	160
Sykehus	300 (335)
Sykehjem	215 (250)
Hotellbygning	220
Idrettsbygning	170
Forretningsbygning	210
Kulturbygning	165
Lett industri/verksteder	175 (190)

Kravene gitt i parentes gjelder for arealer der varmegjenvinning av ventilasjonsluft medfører risiko for spredning av forurensning/smitte.

5.2 ENERGIRAMMER FOR BYGG I TEK10 PER 01.01.2016

Bygg prosjektert etter 1. januar 2016 skal ha et netto energibehov per kvadratmeter oppvarmet BRA som ikke overstiger disse verdiene:

<i>Bygningskategori</i>	<i>Totalt netto energibehov [kWh/m² oppvarmet BRA pr. år]</i>
Småhus, samt fritidsbolig over 150 m ² oppvarmet BRA	100 + 1600/m ² oppvarmet BRA
Boligblokk	95
Barnehage	135
Kontorbygning	115
Skolebygning	110
Universitet/høyskole	125
Sykehus	225 (265)
Sykehjem	195 (230)
Hotellbygning	170
Idrettsbygning	145
Forretningsbygning	180
Kulturbygning	130
Lett industri/verksteder	140 (160)

Kravene gitt i parentes gjelder for arealer der varmegjenvinning av ventilasjonsluft medfører risiko for spredning av forurensning/smitte.